

PRESEK

List za mlade matematike, fizike, astronome in računalnikarje

ISSN 0351-6652

Letnik 16 (1988/1989)

Številka 1

Strani 22-23

Marjan Hribar:

TEK V DEŽJU

Ključne besede: fizika.

Elektronska verzija: <http://www.presek.si/16/923-Hribar.pdf>

© 1988 Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije

© 2010 DMFA - založništvo

Vse pravice pridržane. Razmnoževanje ali reproduciranje celote ali posameznih delov brez poprejšnjega dovoljenja založnika ni dovoljeno.

TEK V DEŽJU

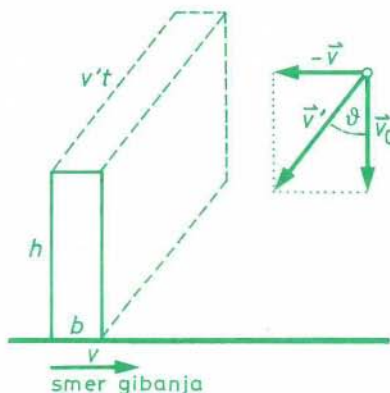
Pomlad in poletje prineseta plohe in nevihte. Pogosto nas zaloti dež na planem in če se le da, si brž poiščemo zavetje v bližini. Nekaj vode pa le ujamemo. Izračunajmo, koliko je to, in ocenimo, s kolikšno hitrostjo se moramo spustiti v beg, da bomo kolikor se da suhi.

Naš račun bo le približen. Vzemimo za začetek, da padajo deževne kaplje navpično, da je njihova hitrost v_0 in da pade Φ kilogramov vode na kvadratni meter na sekundo. Uvedimo še gostoto dežja $\rho = \Phi/v_0$, ki nam pove, koliko kilogramov vode je med nevihto v kubnem metru zraka. Tekača predstavimo kot kvader z višino h in z osnovno ploskvijo z robovoma b in c . Tekaç teče s hitrostjo v v smeri krajšega roba c .

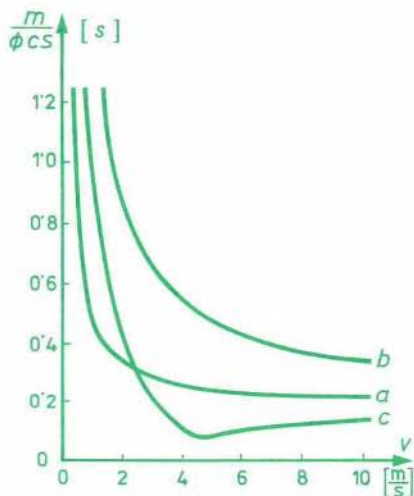
Opazujemo v sistemu, ki miruje glede na tekača. Deževne kaplje padajo proti tekaču poševno s hitrostjo v' , ki ima komponento v_0 v navpični smeri in komponento $-v$ v vodoravni smeri (slika 1). V času teka $t = s/v$, če je s pot do zavetja, zmoči tekača voda, ki je v označenem paralelepipedu z robom $v't$ nad kvadrom, to je:

$$m = \rho (bcv't \cos \vartheta + hcv't \sin \vartheta) = \Phi cs(b/v + h/v_0)$$

Produkt Φcs spoznamo kot množino vode, ki pade vsako sekundo na sled kvadra na poti do zavetja. Krivulja a na sliki 2 kaže razmerje $m/\Phi cs$ v odvisnosti

Slika 1

Slika 2

od hitrosti "tekača". Za podatke smo vzeli $b = 30$ cm, $h = 170$ cm in $v_0 = 9$ m/s $\star$. Pri hitrosti okoli 4 m/s zajame tekač okoli 1/4 dežja, ki pade na sled v sekundi. Hitrejši tek ne pomaga kaj prida. Pri teku s hitrostjo svetovnega rekorda na 100 m bi še vedno zajeli 1/5 padlega dežja. Pri hoji s hitrostjo 1 m/s zajamemo že polovico dežja, pri počasnejšem premikanju pa še več.

Z enakim premislekom obravnavamo tudi primere, ko pada dež z vetrom. Krivulja b na sliki 2 kaže primer, ko padajo dežne kaplje pod kotom 30° proti navpičnici tekaču v obraz, krivulja c pa primer, ko padajo pod enakim kotom proti navpičnici tekaču v hrbet. Sami lahko premislite, kako bi bilo, če bi nosilo dež od strani.

Avtor je priredil prispevek po članku v *European Journal of Physics* ⁽¹⁾, vi pa lahko preskusite, koliko je ocena pravilna in uporabna.

Marjan Hribar

Literatura:

1. Alessandro De Angelis, *European J. Phys.* 8 (1987) 201 – 202

$\star$ Hitrost v_0 dosežejo dovolj debele kaplje dežja, ko se pri padanju izenačita teža in upor zraka. Pri kapljah z radijem 1 mm je v_0 okoli 9 m/s.